

Πηγή: ΕΘΝΟΣ ΤΗΣ ΚΥΡΙΑΚΗΣ Σελ.: 34-35

Ημερομηνία έκδοσης: 14-04-2019

Επιφάνεια: 2128.51 cm² Αρθρογράφος:

Κυκλοφορία: 20000

Θέματα: ΜΟΤΙΒΟ ΕΚΔΟΤΙΚΗ

ΕΝΑΣ ΜΥΘΟΣ ΣΕ ΔΙΑΡΚΗ ΕΠΙΚΑΙΡΟΤΗΤΑ

Η ΤΡΑΓΩΔΙΑ ΠΟΥ ΕΓΙΝΕ ΜΝΗΜΕΙΟ ΤΗΣ ΑΝΘΡΩΠΙΝΗΣ ΑΛΑΖΟΝΕΙΑΣ

Η ΤΑΥΤΟΤΗΤΑ ΤΟΥ ΠΛΟΙΟΥ

ΕΝΑΡΞΗ ΕΡΓΑΣΙΩΝ
Μάρτιος 1909

ΟΛΟΚΛΗΡΩΣΗ ΕΡΓΑΣΙΩΝ
Μάρτιος του 1912

ΤΟΠΟΣ: Μπέλφαστ

ΚΟΣΤΟΣ ΚΑΤΑΣΚΕΥΗΣ
7,5 εκατ. \$
(σήμερα πάνω από 420 εκατ. \$)

Αριθμός εργατών: 3.000

ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΚΑΤΑΣΚΕΥΗΣ
Harland and Wolff

ΙΔΙΟΚΤΗΤΗΣ: White Star Line

ΠΡΟΣΩΠΑ-ΚΛΕΙΔΙΑ

Captain Smith
Αρχιπλοίαρχος

Bruce Ismay
Πρόεδρος της White Star Line

Lord Pirrie
Πρόεδρος της Harland and Wolff

Thomas Andrews
Επικεφαλής των σχεδιαστών του πλοίου

ΙΣΧΥΣ 46.000 HP

ΧΩΡΗΤΙΚΟΤΗΤΑ 3.500 κάθιστρα

ΚΑΤΑΣΤΡΩΜΑΤΑ 9

ΒΑΡΟΣ 45.000 τ.

ΕΚΤΟΠΙΣΜΑ 52.310 τ.

ΜΕΓ. ΤΑΧΥΤΗΤΑ 23 κόμβοι

107 ΧΡΟΝΙΑ ΤΙΤΑΝΙΚΟΣ
INFOGRAPHIC ΣΩΗ ΚΑΤΣΙΓΙΑΝΝΗ

Οι πολιτικές και κοινωνικές διαστάσεις του ναυαγίου, οι συμβολισμοί, τα ερωτήματα, οι σημειολογικές παρατηρήσεις, η κλιματική αλλαγή και το Brexit.

ΤΟΥ ΚΩΣΤΑ Δ. ΜΠΛΙΑΤΚΑ

ΑΝ ΖΟΥΜΕ απλώς για να κυνηγήσουμε την ευκαιρία για ταξική άνοδο και αναρρίκηση, ίσως θα πρέπει να ριζούμε μια πιο προσεκτική ματιά στον μύθο του «Τιτανικού». Το «όνειρο», χωρίς αμφιβολία, βρήκε την πλήρη μορφή του στην Αμερική, αλλά η πιο δραματική απόπειρα να το κάνεις δικό σου, σε συμβολικό επίπεδο, έγινε με ένα ευρωπαϊκό «υπεροπτικό» πλοίο. Ένα υπερωκεάνιο που αποτέλεσε μέγα τεχνολογικό επίτευγμα για τα δεδομένα της Γηραιάς Ηπείρου και πήρε εύλογα τον τίτλο του «αβύθσιου».

Στις 10 Απριλίου 1912, ο «αβύθσιος Τιτανικός» σαλπάρει από το Σαουθάμπτον της Αγγλίας για το παρθενικό και μοιραίο του ταξίδι. Βυθίστηκε αφού προσέκρουσε σε παγόβουνο, τη νύχτα μεταξύ 14ης και 15ης Απριλίου. Πνίγηκαν πάνω από 1.500 άνθρωποι. Είναι μία από τις πιο μεγάλες καταστροφές που γνώρισε ποτέ ο πλανήτης και σίγουρα η πιο μυθοποιημένη.

Τούτο οφείλεται στα αδυσώπητα ερωτήματα που γέννησε:

Είναι η μοίρα του ανθρώπου, της ίδιας του της φύσης, να γεννά αδικίες και διαχωρισμούς σε πολίτες πρώτης, δεύτερης και τρίτης κατηγορίας, όπως ακριβώς συνέβη μεταξύ των επιβατών και στον Τιτανικό;

Οι ισχυροί του χρήματος που ανήκουν στο 1% «δικαιωματικά» ταξίδευαν στην πολυτελέστατη και ευρύχωρη πρώτη θέση, από την οποία την ώρα του πανικού ήταν εύκολο να επιβιβαστούν στις λίγες σωσίβιες βάρκες;

Σημειολογική παρατήρηση: Οι καμπίνες της τρίτης θέσης ήταν κάτω από την επιφάνεια της θάλασσας...

Οι πολιτικές και κοινωνικές διαστάσεις του δράματος του «Τιτανικού» συζητούνται και αναλύονται εδώ και πάνω από έναν αιώνα και φτάνουν στις επόμενες γενιές ως «Ψιθυροί από τον βυθό» (τίτλος ενός δοκιμίου που έγραψε το 2012 – εκδόσεις «ΤΟΠΟΣ»), με αφορμή τα 100 χρόνια από το ναυάγιο).

Σημείωνα τότε: «Ο «Τιτανικός» δείχνει να έχει καθιερωθεί ως μνημείο αλλά και διαρκής προ-

ειδοποίηση κατά της ανθρώπινης αλαζονείας. Αιχμαλωτίσε τη συλλογική φαντασία σε κάθε μεριά του πλανήτη, έμεινε ως η πιο κατάλληλη περίπτωση για να θεωρηθεί ως ισοδύναμη με μια αρχαία ελληνική τραγωδία, παραλληλίστηκε από θεωρητικούς και στοχαστές με τον Καπιταλισμό, ο οποίος θεωρεί τον εαυτό του ανίκητο (αβύθιστο) αλλά ίσως έχει ήδη προσκρούσει στο δικό του παγόβουνο της παγκοσμιοποίησης και των κολοσισίων όσο και απροβλέπτων κοινωνικών και τεχνολογικών εξελίξεων που σάρωσαν κάθε προηγούμενη σιγουριά...

Είναι πλέον αποδεδειγμένο ότι το ενδιαφέρον για τον «Τιτανικό» δεν θα κοπάσει ποτέ. Είτε βλέποντας ταινίες, είτε βλέποντας ντοκιμαντέρ που φέρνουν στο φως νέα πραγματικά ή ψευτικά στοιχεία, είτε διαβάζοντας βιβλία, είτε συμμετέχοντας σε αντιπαραθέσεις και στην προώθηση θεωριών συνωμοσίας στο Διαδίκτυο, οι άνθρωποι πάντα θα «επιστρέφουν» στο παγόβουνο και στη νύχτα της 14ης προς 15η Απριλίου 1912. Ουσιαστικά συμμετέχουν συνεχώς στο ίδιο παιχνίδι της μοίρας, αναζητώντας μια καλή απάντηση στο καυτό ερώτημα: Τι θα κάνατε εσείς αν βρισκό-

σασταν εκεί; Ο «Τιτανικός» έκανε 2 ώρες και 40 λεπτά για να βυθιστεί. Και οι επιλογές δεν ήταν μόνο επιβιώσεις. Ήταν θέμα ζωής και θανάτου...».

ΞΑΝΑ ΣΤΗΝ «ΕΠΙΚΑΙΡΟΤΗΤΑ»

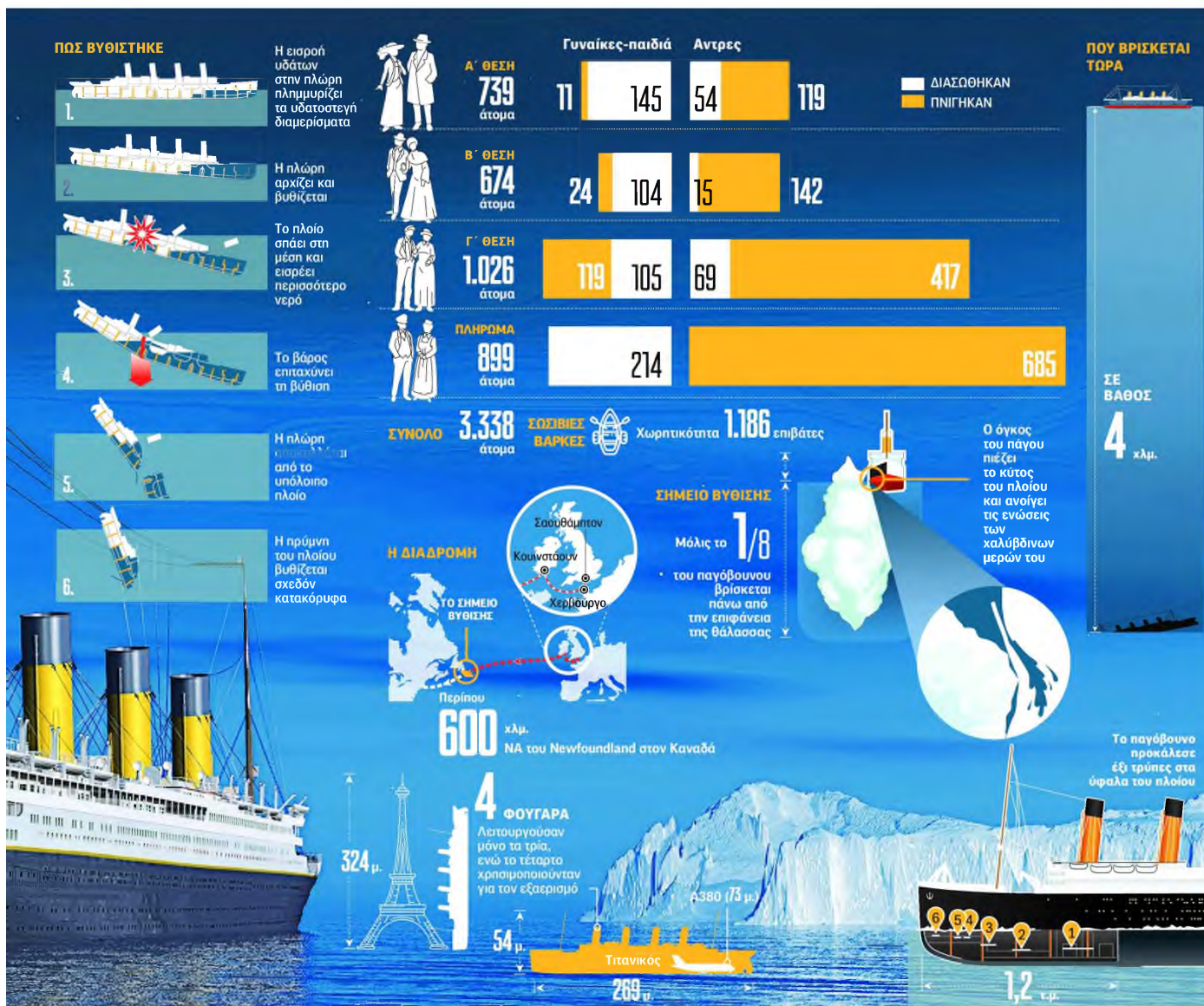
Από το 2012 μέχρι σήμερα πράγματι σημειώνονται νέες τέτοιες σημειολογικές «επιστροφές» στον «Τιτανικό». Η μία αφορά τις συνέπειες του Brexit για το Ηνωμένο Βασίλειο και την υπόλοιπη Ευρώπη και η άλλη τις συνέπειες από την κλιματική αλλαγή.

Ο Λεονάρντο ντι Κάπριο, πρωταγωνιστής της πασίγνωστης ταινίας του Τζέιμς Κάμερον που είναι από τις πιο εμπορικές στην ιστορία του κινηματογράφου, παίρνει πλέον μέρος στην καμπάνια για τις δραματικές αλλαγές που φέρνει η κλιματική αλλαγή και πρωταγωνιστεί σε ντοκιμαντέρ προειδοποιώντας:

«Θα γίνει «Τιτανικός» ο πλανήτης, λόγω υπερθέρμανσης!»

Και είναι αλήθεια ότι ο άνθρωπος «εκδικείται». Η κλιματική αλλαγή λιώνει ακόμα και το παγόβουνο που βύθησε τον «Τιτανικό», λένε κάποιοι επιστήμονες.

Ταυτόχρονα οι παραλληλισμοί με αφορ-

μή τις συνέπειες του Brexit είναι δραματικά ευρηματικοί μέσα σε τίτλους:

■ «Είναι σαν να βλέπετε την ταινία «Τιτανικός»: Ξέρετε ότι το παγόβουνο είναι εκεί έξω, το πλοίο κατευθύνεται ίσα επάνω του, αλλά κανένας δεν κάνει κάτι...»

■ «Είμαστε όλοι σαν τη Ρόουζ και τον Τζακ (οι χαρακτήρες που ερμήνευσαν στην ταινία η Κέιτ Γουίνλετ και ο Ντι Κάρινο) που πίστευαν ότι βρίσκονται σε ένα ταξίδι για μια καλύτερη ζωή ενώ το κακό πλησίαζε...»

■ «Ηδη μπορώ να ακούσω τη Σελίν Ντιόν να τραγουδά καθώς ο «Τιτανικός» πλησιάζει στο παγόβουνο!»

Γιατί συνέβη η τραγωδία;

Διάφοροι παράγοντες οδήγησαν στο μοιραίο ναυάγιο. Μεταξύ αυτών:

1 Η υπέρτατη εμπιστοσύνη που επιδείχθηκε σε ένα σύγχρονο, υπερπολυτελές υπερωκεάνιο αλλά με τρωτά σημεία τεχνολογίας, σε σχέση με τις απαιτήσεις που υπήρχαν από αυτό.

2 Η τυχοδιωκτική και εγκληματική προτεραιότητα που έδιναν οι μεγάλες επιχειρήσεις της εποχής στο κέρδος, αγνοώντας παράλληλα σημαντικές παραμέτρους της ασφάλειας. Οι σωσίβιες βάρκες είχαν χωρητικότητα 1.186 ανθρώπων, ενώ οι

επιβάτες υπερβείναν τους 2.500.

3 Η αλαζονική περιφρόνηση προς κάθε προειδοποίηση για την πιθανότητα καταστροφής.

Πολλά ειπώθηκαν εκ των υστέρων για την αποθέωση της τεχνολογίας και τη λατρεία της ταχύτητας. Ήταν από τα συμπτώματα της εποχής (δεκαετία 1910-1920). Η επιμονή του middle manager για κέρδος πάσο θυσία, και η δειλία του να σταθεί αντιμέτωπος με τα αφεντικά και να πει ένα σιόπ: μην παίρνετε τόσο ρίσκο, κάντε λίγο κράτει, κόψτε ταχύτητα, βάλτε συστήματα ασφάλειας.

Γενικότερα κατά τη δεκαετία του 1910 σε κύκλους διανοουμένων και ανερχόμενων εμπορικών στρωμάτων, σάρωνε σε όλη τη Γηραιά Ήπειρο μια υπέρμετρη λατρεία της τεχνολογίας και του ρίσκου. Τραυματικό παράδειγμα το κίνημα του ιταλικού φουτουρισμού, που τελικά συντάχθηκε με τον φασισμό.

NEARER MY GOD TO THEE

Ο Γουάλας Χάρτλεϊ (γεννημένος στο Λάνγκασαιρ το 1878) ήταν ο επικεφαλής της ορχήστρας του «Τιτανικού» που έγινε ίσως το πιο συγκινητικό σύμβολο της τραγωδί-

ας. Το βράδυ της 14ης Απριλίου ελάχιστοι ένωσαν ανησυχία από το τράνταγμα υστέρω από την πρόσκρουση του πλοίου σε παγόβουνο.

Καθώς σιγά σιγά φάνηκε ότι τα πράγματα ήταν πολύ σοβαρά και ο κίνδυνος να βυθιστεί το πλοίο πολύ μεγάλος, ο Χάρτλεϊ μάζεψε τους μουσικούς του στο κατάστρωμα και η ορχήστρα άρχισε να παίζει ενώ το κρύο αλλά και ο πανικός μεγάλωναν.

Σύμφωνα με τον Βρετανό δημοσιογράφο της εποχής Φίλιπ Γκιμπερ, η ορχήστρα έπαιζε μεγάλες επιτυχίες εκείνης της εποχής.

Μόλις η μπάντα συνειδητοποίησε τη σοβαρότητα και της δικής τους κατάστασης αλλά και το δράμα των επιβατών, αντί να προσπαθήσουν να σώσουν τους εαυτούς τους, ο θρύλος λέει ότι άρχισαν να παίζουν ύμνους.

Ο Γκιμπερ προσθέτει ότι ο Χάρτλεϊ συνέχιζε να παίζει με τους μουσικούς του ώσπου το νερό έφτασε μέχρι τη μέση τους και το πλοίο άρχισε να γέρνει, στην τελευταία πράξη της επιθανάτιας αγωνίας του...

Ο Χάρτλεϊ, κατά τραγική ειρωνεία, είχε πει σε ανύποπτο χρόνο ότι αν βρισκόταν

σε πλοίο που βυθίζεται θα ήθελε το τελευταίο τραγούδι της μπάντας του να είναι είτε το «Nearer My God To Thee», ένας όμορφος ύμνος της Αγγλίδας ποιήτριας Σάρα Άνταμς, είτε το «O God our Help in Ages Past», γραμμένο από τον πατέρα της αγγλικής υμνολογίας Ισαάκ Γουότς.

Σύμφωνα με αφηγήσεις επιζώντων του «Τιτανικού», το «Nearer My God To Thee» παίχτηκε σίγουρα από την μπάντα του πλοίου. Ήταν όμως το τελευταίο;

Μέσα σε δύο εβδομάδες που πέρασαν από την καταστροφή μέχρι την ανεύρεση του σώματος του Χάρτλεϊ, ο μύθος του ύμνου εδραιώθηκε και το «Nearer My God To Thee» συνδέθηκε διά παντός με την ιστορία του «Τιτανικού».

Η κηδεία του αρχηγού της ορχήστρας του «Τιτανικού» έγινε στη γενέτειρά του, Colne, και την παρακολούθησαν 40.000 άνθρωποι.

Μαζί με τον επικεφαλής τους έμειναν στην ιστορία και οι άλλοι γενναίοι μουσικοί: Τζον Γουέσλι Τούντγουορντ, Τζον Φρέντερικ Κλαρκ, Θιοντορ Ρόναλντ Μπάιλι, Πέρσι Κορνέλιους Τέιλορ, Ρ. Μπίκνυ, Τζον Λόου Χιουμ, Ζορζ Αλεξάντρ Κρινς. ●